

Bases per a un nou model de finançament de les universitats públiques catalanes

Basis for a new funding model for Catalan public universities

1

ACUP (Associació Catalana d'Universitats Públiques)

Alicia Betts

Email: alicia@acup.cat

Resumen

El presente documento es una propuesta de bases para un nuevo modelo de financiación de las universidades públicas de Catalunya. La propuesta ha sido elaborada por la Associació Catalana d'Universitats Públiques (ACUP) a partir del trabajo inicial de las gerencias de las universidades y la secretaria ejecutiva de la ACUP. Un modelo de financiación universitario tiene que ser un instrumento para mejorar la calidad, la eficacia y la eficiencia del sistema universitario, magnitudes enmarcadas por los estándares que se configuran en el espacio de referencia en el que se desarrolla la actividad. Finalmente, una vez echas las relaciones pertinentes en relación al poder de compra, se tiene que definir y dimensionar en parámetros comparables con los de los países de referencia con los que el sistema universitario catalán comparte los espacios de educación superior e investigación. En este sentido, concedores y conscientes de las dificultades financieras de Catalunya, la ACUP considera prioritaria la apuesta colectiva por un sistema universitario público de calidad, al servicio del desarrollo social y económico del país, y homologable a los países de la Unión Europea. Las bases de un nuevo modelo de financiación que aquí se proponen responden a este objetivo principal.

Palabras Clave

Financiación, educación superior, inversión, MOOCs, EEES.

Abstract

This document gathers a proposal for a new funding model for the public universities of Catalonia. The proposal has been developed by the Catalan Association of Public Universities (ACUP) and draws upon the work done by the managers of each university and the executive secretariat of the ACUP.

A funding model for universities must be a tool to improve the quality, effectiveness and efficiency of the university system. These requirements are framed by the standards set in the system in which the model is implemented/located. The model also has to fit in parameters and dimensions to the systems of reference for Catalonia, i.e. Europe. In this sense, taking into account the complicated financial situation in Catalonia, the ACUP prioritizes a collective commitment that strives for quality in public university system and at the service of the social and economic development of the country. The model proposed in this article respond to this overall objective.

Key words

University management, funding model, higher education, efficiency, effectiveness, sustainable funding

***Bases per a un nou model de finançament
de les universitats públiques***

*Basis for a new funding model for
Catalan public universities*

ACUP (Associació Catalana d'Universitats Públiques)

Alicia Betts

Email: alicia@acup.cat

3

1. OBJECTIUS D'UN NOU MODEL DE FINANÇAMENT

El model de finançament s'ha de concebre com un instrument per a la millora de la qualitat, l'eficàcia i l'eficiència del sistema universitari públic de Catalunya; per tant, ha de garantir el principi de suficiència financera del sistema amb un finançament bàsic de l'activitat universitària assimilable al dels països de referència amb els quals el sistema universitari català comparteix els espais d'educació superior i recerca, i a la vegada ha d'incorporar els incentius que promoguin la millora del sistema amb un finançament addicional proporcional als nivells de qualitat que es vulguin assolir.

El model de finançament ha de partir dels estàndards de referència europeus que deriven de l'Espai Europeu d'Educació Superior i de l'Espai Europeu de Recerca per al desenvolupament de l'activitat universitària, amb un equilibri sostenible entre l'ús eficient dels recursos docents i la qualitat desitjable del servei.

Un nou model del finançament de les universitats públiques catalanes ha d'incloure necessàriament i d'una manera específica el finançament basal de l'activitat de recerca i transferència, a la universitat i als seus ens vinculats, que contribueixi a cobrir els costos indirectes derivats de l'esmentada activitat. Aquesta és una missió clau de la universitat que fins ara no s'havia incorporat en els models de finançament aplicats i que ara, necessàriament, ha de ser la principal novetat i motivació de la revisió i del canvi de l'actual model.

És important que el model d'assignació incorpori incentius per a la millora, uns incentius clars, identificables i que permetin planificar la millora interna de les universitats; ha de contenir un component de finançament vinculat als resultats de cada institució que no depengui exclusivament de la posició relativa d'aquesta en el conjunt del sistema. Així, el nou model ha d'establir una vinculació més explícita entre l'assignació de recursos i els objectius esperats de la institució que faciliti la millora de la seva governança. Amb aquest objectiu, caldria reforçar i

visualitzar la relació entre els recursos assignats, els objectius perseguits i els compromisos de les polítiques que es comprometen a desenvolupar tant el Govern de la Generalitat com el govern de cada universitat.

És necessari incorporar, d'una manera addicional, el finançament de les accions que incrementin l'eficiència del conjunt del sistema universitari, de forma vinculada al projecte estratègic cooperatiu de la Universitat de Catalunya.

En resum, els objectius que entenem que haurien de motivar la definició d'un nou model de finançament han de ser els següents:

- a) Garantir el principi de suficiència financera d'acord amb els estàndards de l'espai europeu que ens és propi i estímuls proporcionals a la millora de la qualitat desitjada;
- b) incorporar necessàriament el finançament basal de la funció investigadora de la universitat;
- c) incorporar incentius per a la millora, clars i identificables, amb una vinculació més explícita entre l'assignació de recursos i els objectius esperats de la institució, que facilitin la millora de la seva governança;
- d) definir d'una manera complementària el finançament de les accions vinculades al projecte estratègic cooperatiu de la Universitat de Catalunya que incrementin l'eficiència del conjunt del sistema.

2. ESCENARI DE FINANÇAMENT PLURIANUAL

L'any 2010 va finalitzar la vigència del Pla de millora del finançament universitari aprovat per Acord del Govern de la Generalitat l'octubre de 2006. El Pla de millora establia l'escenari de finançament de la Generalitat a les universitats públiques per al període 2007-2010.

No obstant això, el context de crisi econòmica i la consegüent contracció de la despesa pública iniciada l'any 2010 han conduït a un notable incompliment dels objectius d'aportació pública al finançament de les universitats.

Concretament per a l'any 2010, el finançament corrent previst en el Pla de millora del finançament universitari era d'un total de 895,61 M€, més 136 M€ en funció del compliment d'objectius i, en contrast, l'any 2012 el finançament corrent ordinari previst se situa entorn a 698 M€, més 51 M€ en funció del compliment d'objectius; en total, un 27% menys del que inicialment s'acordà: de 1.031 M€ planificats per al 2010.

Aquests 749 M€ que, com a màxim, es transferiran a les universitats catalanes el 2012 representen un 0,38% del PIB de Catalunya, mentre que la quantitat projectada de 1.031 M€ situaven el finançament públic per sobre del 0,5% del PIB, apropant-lo al del global d'Espanya, que ja el 2008 era, pel mateix concepte, del 0,53% del PIB, però encara molt lluny del de països com Holanda (0,81% PIB) o Finlàndia (1,24% PIB) en el mateix any 2008 i pel mateix concepte de model de finançament per transferència corrent de fons per al funcionament ordinari (lump sum o block grant).

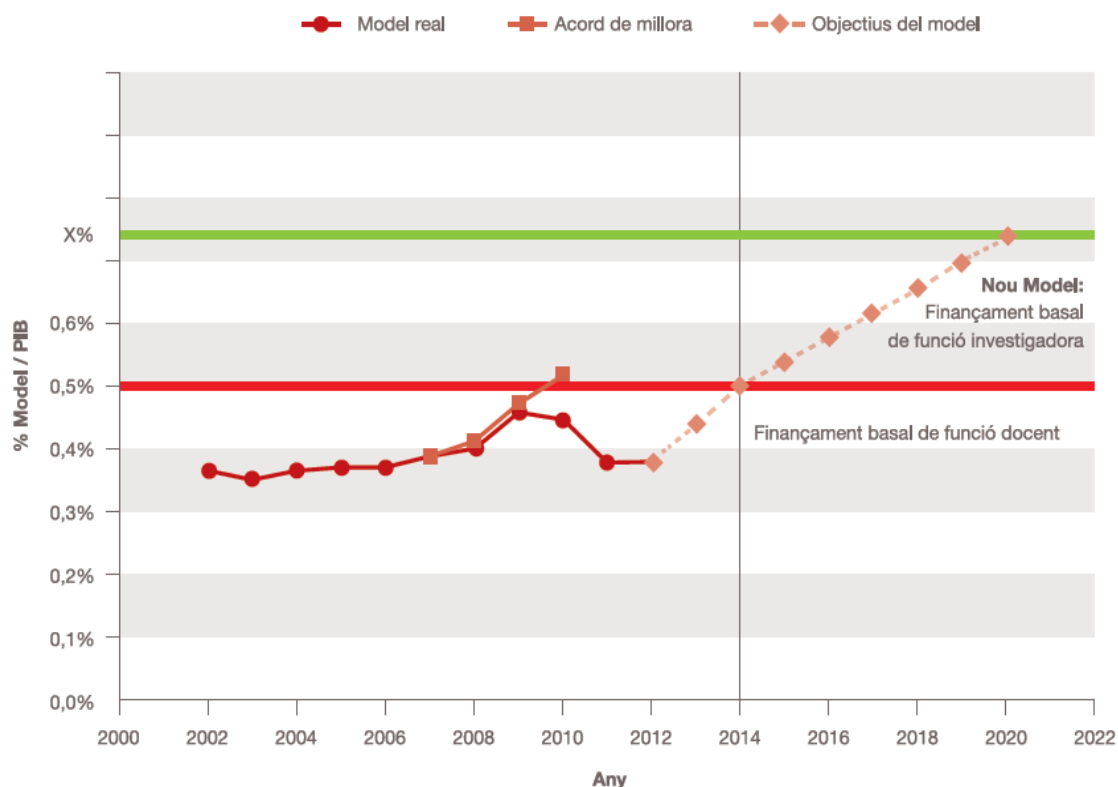
A la notable retallada en finançament corrent cal afegir-hi també l'incompliment, més accentuat, dels compromisos adquirits en el Pla d'inversions universitàries establert inicialment fins a l'any 2014.

Així, entenem que la primera condició que cal complir abans de l'aplicació efectiva d'un nou model de finançament és que s'acompanyi d'un nou marc de finançament plurianual que parteixi de la recuperació de l'horitzó establert per a l'any 2010.

A partir de la recuperació de l'escenari 2010, es proposa assolir un objectiu que ens equipari en l'esforç relatiu de finançament respecte al PIB amb els països amb els quals estem integrats en un mateix espai d'educació i recerca i amb els quals volem competir: la Unió Europea dels 15 (UE-15). En termes de percentatge de PIB, el 0,5% d'aportació hauria de ser el punt de partida perquè el destí preferent de la nova aportació es pogués dedicar al finançament basal de la funció de recerca i transferència de coneixements de la universitat, funcions bàsiques de l'activitat universitària que pràcticament no eren previstes en l'anterior model de finançament, fins a assolir un nivell de finançament del mateix ordre que el de la mitjana de la UE15.

Cal remarcar la importància de disposar d'un escenari plurianual definit, i amb compromís ferm de compliment, per a poder dur a terme la planificació i el desenvolupament dels objectius de millora plantejats per al sistema i en cadascuna de les universitats.

El nou pla de finançament ha d'establir compromisos sobre la quantitat de transferències en relació a l'aportació pública a les universitats, amb independència del fet que altres components del finançament del conjunt del sistema universitari també hagin de ser revisats, com ara l'aportació de beques i la política de preus públics, aspectes que en ambdós casos també s'han d'assimilar als estàndards europeus continentals dels països de referència.

Gràfic 1. Finançament per a model en relació al PIB

Font: Elaboració pròpia

3. CRITERIS BÀSICS DEL MODEL D'ASSIGNACIÓ DEL FINANÇAMENT**a) ESTRUCTURA DEL MODEL**

El model ha de ser clar i intel·ligible per a facilitar les decisions de planificació econòmica i acadèmica més adequades amb una perspectiva plurianual. Així mateix ha d'integrar i identificar els diferents àmbits d'activitat de la universitat, incorporant-hi variables indicatives del cost general de l'activitat de recerca i transferència.

Partint dels actuals components que estructuraven el model de finançament, l'estructura i els criteris bàsics del nou model haurien de ser els següents:

Component bàsic

Ha d'atendre la despesa bàsica de l'activitat universitària en conjunt i, per tant, ha d'incorporar les variables de valoració dels costos addicionals de la recerca no finançats externament, la totalitat dels costos associats a la formació reglada i la valoració de la resta dels costos estructurals. El finançament bàsic ha d'aportar la garantia d'equitat del sistema i de suficiència financera.

Ha d'establir una pauta de costos bàsics dels diferents àmbits d'activitat (docència, recerca) i dels components de despesa estructural i de gestió, ha de permetre facilitar l'adequació interna dels costos de prestació del servei i actuar d'estímul a la millora de l'eficiència, i ha de permetre també planificar-ne el desenvolupament.

En l'àmbit de la docència, ha de considerar la totalitat dels seus costos i ha de definir la distribució desitjada entre aportació pública i aportació privada, segons el model de preus públics que es vulgui establir.

En l'àmbit de la recerca, ha d'arribar a atendre els costos mínims basals i els costos indirectes de la seva activitat, amb el benentès que els costos directes han de ser coberts pel sistema competitiu de finançament d'aquesta activitat.

Els costos estructurals i de gestió cal atendre'ls totalment, d'una manera esglaonada que fomenti les economies d'escala de les diferents institucions.

Component derivat

Aquest component podria no existir si no es generessin costos sobrevinguts, derivats de decisions preses per institucions alienes a la universitat. Mentre aquestes subsisteixin, cal dotar-ne el finançament i l'evolució, independentment de l'escenari de finançament acordat.

Avui dia l'element majoritari clau en aquest apartat el formen els diferents components que condueixen a un creixement vegetatiu dels costos de personal de la institució, sobre els quals aquesta no té capacitat de govern ni de pressupostació.

Component vinculat als resultats

Cal incorporar estímuls per a millorar l'eficàcia i eficiència del conjunt del sistema i de cada universitat en particular, basats en variables de resultat dels diferents àmbits de l'activitat universitària.

És probable que això requereixi combinar l'assignació en funció del posicionament relatiu de cada universitat en el conjunt del sistema, però és necessari canviar el funcionament actual del sistema de distribució, que accentua en excés la competència per l'obtenció dels recursos cada any i en el qual els resultats d'una universitat, siguin positius o negatius en termes absoluts, poden ser considerats negatius o positius en funció del comportament de la resta d'universitats.

És a dir, el sistema actual de distribució relativa constant permet que, tot i empitjorar resultats en un àmbit concret d'activitat, s'obtinguin majors recursos en aquest concepte si el conjunt del sistema ha disminuït més que la universitat mateixa, o, a la inversa, que s'obtinguin menys ingressos malgrat haver assolit els objectius de millora plantejats.

Raonablement, cal establir objectius de millora de cada universitat per un període que mantingui sincronia amb els períodes interns de mandat, i vincular el finançament als resultats de millora de la institució.

Només així és possible la planificació de la millora i l'aplicació interna dels estímuls que afavoreixin l'increment de l'eficàcia, l'eficiència i la qualitat de la institució d'una manera raonable respecte als objectius acordats.

Altres components del finançament

Ha de ser un model transparent, en el qual es formalitzi el conjunt d'acords de finançament específic establerts amb cada universitat d'una manera transparent per al conjunt del sistema i amb resultats avaluable.

b) CONSIDERACIONS SOBRE LES VARIABLES DEL MODEL D'ASSIGNACIÓ

Raonablement, el component bàsic del model cal sustentar-lo en variables d'input indicatives dels costos de cada àmbit de l'activitat universitària, i el component vinculat a resultats, en variables d'output.

El component derivat ha de basar-se en la certificació de la despesa efectuada, com a mínim, cost dels trams de recerca i docència i dels complements autonòmics, costos relatius a la quota patronal, i ha d'estudiar els costos derivats dels complements d'antiguitat de la plantilla. Cal

preveure la compensació de les decisions que representin més costos o menys ingressos de les universitats.

Sobre les variables significatives per a valorar el cost de la docència, el nou model hauria de tenir en compte els aspectes següents:

- Simplificar i fer més llegible l'estructura de costos relatius als diferents ensenyaments segons el grau d'experimentalitat, per tal de facilitar la planificació i l'adopció de models de costos de cada universitat.
- En la valoració de l'eficiència acadèmica, preveure la compensació de la diferència de les condicions de partida dels estudiants de nou accés.
- Calcular el finançament en les fases d'implantació dels estudis, de manera que no es produeixin discontinuïtats i que la programació de noves titulacions acordades pel CIC no vagi en detriment del finançament de la resta de titulacions.

Sobre les variables significatives per a valorar el cost i els resultats de l'activitat de recerca, el nou model hauria de tenir en compte els aspectes següents:

- En el component bàsic del finançament, el personal docent i investigador amb capacitat de recerca i les variables que indiquin la seva activitat en aquest àmbit. Preveure la implantació progressiva d'un model basat en l'acreditació de les unitats de recerca per un període temporal determinat (4 anys) i una garantia de finançament segons la dimensió i el nivell de qualitat obtinguda.
- En el component del finançament vinculat a resultats, incorporar l'activitat, tant la desenvolupada a les universitats com la que es genera als ens vinculats a les universitats, quan l'investigador responsable sigui PDI permanent de la universitat.
- Aquests indicadors de resultat global haurien de complementar-se amb variables indicatives de la qualitat i el progrés d'aquesta activitat de cada universitat, segons objectius específics adaptats a cada centre universitari.

Sobre les variables significatives per a valorar el cost de les despeses estructurals i de gestió de les universitats, el nou model hauria de tenir en compte els aspectes següents:

- Mantenir un component de subvenció fixa uniforme que atengui els costos mínims corporatius de govern i gestió de la universitat.
- Pel que fa a l'ús de la superfície, com a indicadors de cost que compreguin costos de servei, manteniment i energètics, hauria de tenir una ponderació diferenciada en funció de les característiques i els usos de l'espai. Cal atendre ponderadament la superfície urbanitzada i en la qual la universitat assumeix directament els costos urbans.
- Integrar en el nou model l'aportació feta fins ara en els plans d'inversió com una dotació específica, corresponent a l'objectiu 1 de manteniment i reposició.

c) GESTIÓ DEL MODEL

Per a establir una vinculació més explícita entre l'assignació de recursos i els resultats esperats de la institució en el període de referència que faciliti la millora de la seva governança, es consideren adequades les actuacions següents:

- Formalitzar un contracte programa amb cadascuna de les universitats que visualitzi la relació entre els recursos assignats, els objectius perseguits i els compromisos de les polítiques que es comprometen a desenvolupar tant el Govern de la Generalitat com el govern de cada universitat.
- Millorar la informació compartida per al conjunt del sistema que faciliti l'aprenentatge intern de les bones pràctiques i l'optimització del procés de presa de decisions.
- Incorporar en el model el finançament les estructures que permetin compartir recursos i capacitats com a sistema universitari, a fi que millori l'eficiència del conjunt.

4. PROPOSTA ECONÒMICA I ESCENARI TEMPORAL

A Europa, la universitat és considerada un servei públic de primer ordre que aporta un clar benefici públic en l'accés equitatiu a la formació superior (aprofitament comú del talent individual) i un clar benefici privat que genera justícia social, cohesió i una societat més equilibrada.

En aquest sentit, cal assegurar que la inversió en educació superior formi part de la política de despesa pública en paràmetres i dimensió propis del model de societat europea al qual pertany el nostre país (la UE15 ha de constituir el nostre referent, en el qual Catalunya ja es troba en paràmetres socioeconòmics). Malauradament, les mesures que s'han hagut de prendre en els dos darrers anys ens han allunyat del camí d'apropament a Europa que segueix Catalunya i el seu sistema universitari, i les distàncies amb el nostre referent (UE15), ja molt grans el 2010, continuen augmentant amb les reduccions de les aportacions públiques dels darrers anys.

Malgrat la difícil situació econòmica actual –un moment històric excepcional– és necessari identificar i comunicar els objectius de futur cap als quals avançar per tal que les actuacions i decisions immediates que el context present exigeix, i pugui continuar exigint, estiguin alineades amb la visió de futur.

Com a pas previ, és imprescindible establir la situació econòmica actual del sistema universitari català perquè pugui continuar funcionant amb un alt rendiment i contribuint al desenvolupament social i econòmic de Catalunya. Tanmateix, és clau plantejar un escenari de finançament que incorpori la recuperació financera de les universitats i, de passada, redueixi el grau de complexitat del model actual.

Les universitats públiques catalanes són avui dia institucions eficients en el rendiment docent i investigador, tant pel que fa a la ràtio de transferències corrents per a publicació com a la ràtio de transferències corrents per a estudiants, tal com demostren les taules següents:

UNIVERSITAT	PUB	NI	TRANSF. CORRENTS	PUB/M€
Autónoma de Madrid	8.616	1,26	165.365.201	52,10
Pierre et Marie Curie, París	16.100	1,48	334.400.000	48,15
Autònoma de Barcelona	9.864	1,35	206.302.850	47,81
Barcelona	12.904	1,41	270.181.573	47,76
Politàcnica de Catalunya	9.123	1,18	195.201.147	46,74
Amsterdam	19.052	1,79	439.200.000	43,38
Pompeu Fabra	2.295	1,56	60.883.961	37,69
Helsinki	15.046	1,56	403.000.000	37,33
Santiago de Compostela	6.116	1,18	164.189.983	37,25
Illes Balears	2.310	1,33	63.068.080	36,63
Cantàbria	2.665	1,16	73.211.939	36,40
Rovira i Virgili	2.862	1,35	79.169.396	36,15
Maastricht	6.745	1,63	187.462.000	35,98
Saragossa	5.744	1,22	168.024.424	34,19
Aarhus	14.623	1,71	458.844.025	31,87
Paul Sabatier Toulouse III	7.921	1,39	262.400.000	30,19
Girona	1.717	1,26	60.743.429	28,27
Lleida	1.430	1,35	53.115.801	26,92
Jyvaskyla	3.323	1,25	129.800.000	25,60
Aalborg	4.059	1,57	188.800.000	21,50
Nantes	2.316	1,23	220.300.000	10,51

Taula 1. Ràtio de publicacions per transferències corrents de les universitats. Mostra: 10 universitats espanyoles més productives (Publ./M€) i resta d'universitats catalanes; la millor i una mitjana de Dinamarca, Holanda, Finlàndia i França (en aquest cas 2).

Font: Elaboració pròpia

UNIVERSITAT	TRANSF. CORRENTS 2008-09	ESTUDIANTS GMD	ESTUDIANTS/M€
Barcelona	270.181.573	54.660	202,31
Illes Balears	63.068.080	12.688	201,18
Saragossa	168.024.424	30.349	180,62
Autònoma de Madrid	165.365.201	28.878	174,63
Girona	60.743.429	10.430	171,71
Santiago de Compostela	164.189.983	27.713	168,79
Autònoma de Barcelona	206.302.850	32.934	159,64
Rovira i Virgili	79.169.396	12.348	155,97
Pompeu Fabra	60.883.961	9.415	154,64
Politàcnica de Catalunya	195.201.147	30.184	154,63
Nantes	220.300.000	33.792	153,39
Cantàbria	73.211.939	10.870	148,47
Lleida	53.115.801	7.621	143,48
Paul Sabatier Toulouse III	262.400.000	31.987	121,90
Jyvaskyla	129.800.000	14.123	108,81
Pierre et Marie Curie, París	334.400.000	32.000	95,69
Helsinki	403.000.000	35.258	87,49
Amsterdam	439.200.000	32.739	74,54
Aalborg	188.800.000	14.000	74,15
Aarhus	458.844.025	33.498	73,01
Maastricht	187.462.000	13.117	69,97

Taula 2. Ràtio d'estudiants per transferències corrents a les universitats.

Font: Elaboració pròpia

Les taules 1 i 2 mostren, d'una manera extremament resumida però coherent amb d'altres anàlisis més completes, com la funció docent i investigadora duta a terme per les universitats catalanes les situen en ràtios de productivitat comparables, o fins i tot superiors, als de les millors universitats continentals.

La taula següent explicita l'escenari de finançament plurianual de les universitats catalanes des del 2002 i el nivell d'inversió en educació superior respecte al PIB (de Catalunya).

ANY	TOTAL MODEL	TOTAL TCs	% MOD/TC	TOTAL AC. GOV.	PIB CAT (M€)	% MOD/PIB	% ACORD/PIB
2002	499.896.581	560.124.685	89,2%	499.896.581	137.308	0,364%	0,364%
2003	521.726.216			521.726.216	147.282	0,354%	0,354%
2004	580.165.046	650.326.476	89,2%	580.165.046	158.191	0,367%	0,367%
2005	626.732.087			626.732.087	169.995	0,369%	0,369%
2006	683.239.286	751.880.834	90,9%	683.239.286	184.329	0,371%	0,371%
2007	761.514.049			761.514.049	197.167	0,386%	0,386%
2008	815.303.145	925.598.157	88,1%	838.000.000	202.695	0,402%	0,413%
2009	903.605.934			929.800.000	195.645	0,462%	0,475%
2010	888.510.048			1.031.600.000	197.919	0,449%	0,521%
2011	753.000.000				197.919	0,380%	

2008	TCs (M€)	PIB (M€)	TC/PIB (%)	Model = 0,9*TC	OBJECTIUS DE MODEL	
Catalunya	925,6	202.695,0	0,46%	0,41%		
Espanya	6.456,1	1.087.749,0	0,59%	0,53%	0,50%	Curt Termini
Països Baixos	5.355,3	594.481,0	0,90%	0,81%	X%	Mig Termini
Finlàndia	2.549,0	185.651,0	1,37%	1,24%		

$$X = \text{mitjana UE15} \times \frac{\text{PIB} / \text{Càpita Catalunya}}{\text{PIB} / \text{Càpita UE15}}$$

Taula 3. Transferències corrents a les universitats catalanes i model de finançament.

Font: Universidad Espanyola en Cifras i model de finançament (inclou Profor i Pla Millora del Finançament)

D'acord amb la taula anterior, es pot observar que les transferències corrents que reben les universitats respecte al PIB representa un 1,37% a Finlàndia i un 0,9% als Països Baixos. Si el Pla de millora del finançament de les universitats públiques catalanes s'hagués executat tal com estava programat, en aquests moments a Catalunya s'estaria invertint un 0,5% del PIB, lluny encara de sistemes de referència com Finlàndia i els Països Baixos. La primera condició que cal complir abans de l'aplicació efectiva d'un nou model de finançament és que s'acompanyi d'un nou marc de finançament plurianual que parteixi de la recuperació de l'horitzó establert per a l'any 2010, una inversió del 0,5% del PIB (actualment 0,38%).

A partir d'aquí, es proposa assolir un finançament que ens equipari, en esforç relatiu, als països amb els quals estem integrats en un mateix espai d'educació i recerca: la Unió Europea dels 15.

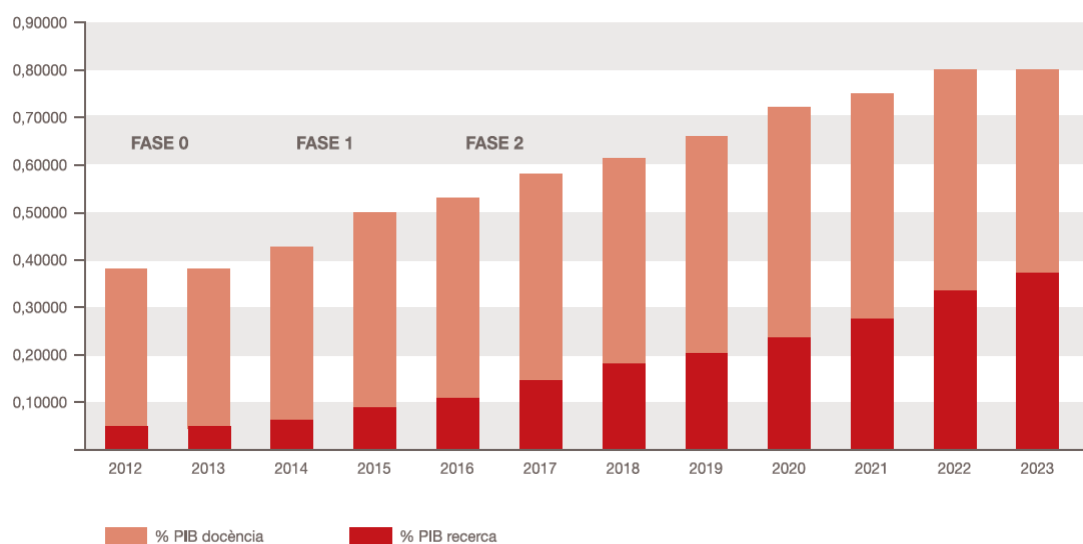
Tot seguit es detalla un exemple d'aplicació del nou model de finançament per a les universitats públiques catalanes que defineix la possibilitat de diferents fases d'implantació.

FASE 0

Situació actual. Fins que les transferències corrents no es puguin incrementar, és imprescindible establir el sistema, no patir cap més reducció de finançament per a transferències corrents i, atesa la situació d'exceptional debilitat actual, no recalculer el model de distribució (qualsevol redistribució en les condicions actuals només aconseguirà incrementar les condicions de dèficit d'alguna de les universitats).

FASE 1

A partir del moment en què la situació econòmica permeti un augment del finançament fins a recuperar la inversió del 0,5% del PIB projectada per al 2010, es podria introduir progressivament un major component de recerca, amb l'objectiu que, quan en una fase posterior el finançament assolís valors de l'ordre del 0,8% PIB, aquest es repartís entre un component de finançament de la funció docent en un nivell de l'ordre del 0,45% PIB (nivell projectat per al 2009) i un component de finançament basal de la recerca de l'ordre del 0,35% PIB.

Gràfic 2. Previsió d'inversió en recerca i en docència respecte el PIB

Font: Elaboració pròpia

En aquesta fase es podria introduir una simplificació de l'actual model de finançament de les universitats públiques catalanes. Un model que es podria fer servir d'exemple és el model lump sum finlandès. La taula següent resumeix el que podria representar l'adopció progressiva de l'esquema finlandès.

		Finlàndia	Finlàndia PPC ESP	Catalunya	Catalunya amb finançament Finlàndia	
					FASE 2	FASE 3
		M€	M€	M€	M€	M€
Finançament 2011		1.831,00	1.481,26	753,00	1.110,95	1.481,26
75%	55% Docència	750,71	607,32		1.110,95	1.110,95
	45% Recerca	622,54	503,63			
25%	Contracte prog.	457,75	370,32			370,32
PIB 2011		191.571,00	154.978,95	200.323,28	200.323,28	200.323,28
% PIB		0,96%	0,96%	0,38%	0,55%	0,74%

Taula 4. Projectió a Catalunya del model de finançament de les universitats finlandeses de recerca

Font: Elaboració pròpia

D'acord amb la informació facilitada pel Govern de Finlàndia, les transferències corrents destinades a universitats de recerca per a l'any 2012 pujaven a 1.831 M€ (uns 700 M€ addicionals es destinen a les universitats de ciències aplicades), que representen el 0,96% del PIB de Finlàndia i que, d'acord amb el seu model, distribueixen un 75% entre indicadors de docència i indicadors de recerca, i la resta, un 25%, mitjançant un contracte programa a través del qual es projecten a l'activitat universitària els objectius estratègics de país. La fase 1 descrita abans podria ser representada per l'escalat en l'economia catalana d'aquest 75%, corresponent estrictament a paràmetres de funció docent i investigadora, mentre que en una fase posterior es poden introduir elements d'alineament estratègic a través de contractes programa. Incidentalment, aquestes dues fases tenen dimensions semblants, un cop emprades xifres en termes de paritat del poder de compra, a les descrites abans per a les fases 1 i 2 (0,55% vs. 0,5% i 0,74% vs. 0,8%).

FASE 2

Aplicació del nou model, simplificat, en docència i recerca, fins a arribar a X% del PIB (p. ex. 0,8%).

Naturalment, les quantitats emprades en un cas i en l'altre són merament indicatives. De tot l'exercici de comparació es desprèn que un objectiu raonable de futur a mitjà termini seria arribar, com s'ha dit, a cotes del 0,8% del PIB però que, de manera immediata, tan bon punt les circumstàncies de l'economia catalana ho permetin, s'hauria de recuperar el nivell de 0,5% del PIB que era previst per al 2010, abans que la crisi econòmica afectés amb la intensitat amb què ho ha arribat a fer al nostre país.

Mentre que el pas de 0,38 a 0,5% de PIB representa portar a cotes de sostenibilitat el sistema universitari actual i, senzillament, fer-lo comparable en finançament a l'espanyol, el pas de 0,5 a 0,8 representa veritablement l'entrada en funcionament d'un nou model, que ha de permetre començar a introduir en el sistema mecanismes d'acreditació d'unitats de recerca,

en funció del seu impacte i l'alineament de la seva activitat a les prioritats en recerca i innovació del país.